

شهربانو

۲۳ شهریور
۱۴۰۰
۱۶ ربيع الثاني ۱۴۴۴ شماره ۳۵۳

(۲)

نازنین محمد رضا زاده
دکتری اقتصاد

(صدف)

رونق اقتصاد مقاومتی با رویکرد نذر اشتغال

این روزها هر جا که قدم می‌گذاریم صحبت از بحران‌های اقتصادی موجود و تأثیر آن بر وضعیت اشتغال و تأمین نیازهای معیشتی اقشار آسیب‌پذیر در میان است، به طوری که همه نهاد‌های دولتی و تشکل‌های مردمی به دنبال یافتن موثرترین مرحل بر زخم عمیق معیشت و وضعیت اشتغال گروه‌های آسیب‌پذیرند. اقتصاد مقاومتی برای تحقق به صورت کامل نیازمند ارکانی چون مقاوم بودن، مردمی بودن و حمایت از تولید ملی است. امروزه بر تک‌تک افراد جامعه واجب است که از همه توان خود برای استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود با هدف کمک به بهبود شرایط موجود و تحقق کامل مفهوم اقتصاد مقاومتی استفاده کنند و در راستای کمک به فراهم آوردن زیرساخت‌های ضروری کسب و کار که لازمه داشتن درآمد پایدار برای اقشار آسیب‌پذیر است، مسئولیت‌پذیر باشند.

سامان‌دهی آنچه خیر را برکت می‌دهد

یکی از پدیده‌های مهم اقتصادی در جوامع اسلامی که با فرهنگ و مذهب افراد در جامعه گره خورده است، مسئله نذر است. با توجه به اهمیت و ابعاد اقتصادی نذر در سطح کلان ملی و همچنین تأثیر مثبت استفاده از نذورات مردمی در راستای تهیه زیرساخت‌های کسب و کار در مناطق محروم و تأثیری که این مهم می‌تواند بر فقرزدایی، رونق تولید و کمک به حل مشکلات کنونی اقتصادی شهر ایفا کند، تفکر به آن در راستای تحقق اهداف امری درخور توجه است. مشارکت مردمی در طرح نذر با توجه به اثری که در بهبود زیرساخت‌های اشتغال مناطق محروم خواهد داشت، می‌تواند آثار به‌مراتب پایدارتر و بلندمدت‌تری در مقایسه با دیگر ابعاد نذر شکل دهد. استقبال مردمی از این قبیل طرح‌ها از یک سو موجب کمک به ایجاد شغل پایدار و از سوی دیگر موجب بهبود وضعیت اجتماعی افراد در یک محله و جامعه خواهد شد.

آگاهی، توان‌سنجی و محله‌محوری

طراحی ساز و کار مناسب به طوری که مبالغ نذور در مناسب‌ترین مکان‌ها با توجه به توان‌سنجی نیروی کار محلات و انتخاب بهینه‌ترین نوع تولید با توجه به استانداردها، ریسک و عرضه و تقاضای بازار محصولات پیشنهادی صرف شود، امری ضرور است و موجب توسعه کسب و کار در محلات و فراهم آوردن زیرساخت‌های کارآفرینی در حاشیه شهر و از سوی دیگر موجب توسعه فرهنگ مشارکت در سرمایه‌گذاری با کمک خود مردم محله و همچنین تقویت حس خودباوری و توانمندی در بانوان محله می‌شود و در نهایت، با تکمیل زنجیره ارزش، به ایجاد محله‌های تخصصی تولیدی کمک خواهد کرد.

تأثیر بانوان بر سامان‌دهی نذورات

همه نهاد‌های دولتی و نهاد‌های مردمی می‌توانند با توجه به توان تخصصی مربوط در بحث شناسایی، توانمندسازی نیروی کار، ایجاد لینک ارتباطی با بازارهای فروش محصولات تولیدی و تقویت کانال توزیع با توجه به هدف مشترکشان که کمک به اشتغال پایدار است همکاری کنند. با همکاری همه‌جانبه و کارا و هدفمند همه واحدهای متخصص موجود و شفافیت اطلاعات مسیر فعالیت و تقسیم فعالیت، دسترسی به اشتغال پایدار محلی، به وجود آمدن حاشیه‌های شهر تخصص‌محور، افزایش رفاه خانوار و در نهایت توسعه شهری دور از دسترس نخواهد بود. بنابراین بانوان می‌توانند در طرح نذر و کمک به اشتغال نقش محوری داشته باشند زیرا اصولاً ستون بافت برکت و نوآوری در ساختار خانواده شکل می‌گیرد و مادران نقش گسترده‌ای در تربیت نسلی خواهند داشت که می‌تواند شکل جدیدی به اقتصاد مقاومت در شرایط نامناسب ببخشد.

بوستان بانوان؛ نیازها و دسترسی‌ها

امروزه بر حق استفاده زنان از فضاهای شهری و توجه به نیازهای خاص آن‌ها بسیار تأکید می‌شود. مدیریت شهری نیز چند دهه است که موضوع اختصاص فضاهایی ویژه بانوان را در دستور کار خود قرار داده است، بوستان‌هایی که تنها برای خانم‌ها قابل استفاده‌اند و با توجه به نیازهای خاص آن‌ها طراحی شده‌اند. در شهر مشهد نیز تعداد این بوستان‌ها و وسعت آن‌ها در مقایسه با تعداد پارک‌های عمومی کم نیست و می‌توان از بوستان‌های حجاب، ریحانه، ملت، پردیس، ارم و بوستان مادر و کودک نام برد. سؤال اینجاست که آیا امکان استفاده از فضای مطلوب و امکانات گسترده این فضاها برای همه خانم‌ها در سراسر شهر وجود دارد.

اگر در موتورهای جست‌وجو در وب عبارت «پارک‌های بانوان در مشهد» را جست‌وجو کنید، مشاهده خواهید کرد که این پارک‌ها تقریباً در میان بزرگراه‌های اصلی شهر و در چند منطقه خاص در شهر مشهد قرار گرفته‌اند و توزیع مکانی مناسبی در سطح کل شهر ندارند. در واقع، مناطق کمی از شهر هستند که دسترسی مناسبی به این پارک‌ها دارند. این در حالی است که مطالعات انجام گرفته در چندین پارک بانوان نشان می‌دهد در طولانی‌مدت بیشتر استفاده‌کنندگان از این پارک‌ها ساکنان محلی هستند و مراجعان در سطح شهر و منطقه تنها سالی چند مرتبه امکان حضور در این پارک‌ها برایشان فراهم است. بنابراین این پارک‌ها با همه وسعت و امکاناتشان در طولانی‌مدت تنها برای منطقه‌ای که در آن قرار گرفته‌اند خدمات‌رسانی می‌کنند در حالی که در مرحله طراحی و اجرا برای گروه هدف بانوان در سطح کل شهر در نظر گرفته شده و بر این اساس برای آن‌ها بودجه صرف شده است.

موضوع «دسترسی» برای بانوان مسئله بسیار مهمی است. در واقع، با توجه به اینکه بانوان مسئولیت‌های مراقبت از سایر افراد خانواده را بر عهده دارند و ممکن است هنگام رفت و آمد در شهر کودکی همراه آنان باشد، گزینه‌های کمتری برای الگوهای رفت‌وآمد خود دارند. این در حالی است که بررسی مکان پارک‌های بانوان در شهر مشهد نشان می‌دهد بیشتر این پارک‌ها دور از ایستگاه‌های حمل‌ونقل عمومی و عموماً در میان بزرگراه‌های اصلی شهر قرار گرفته‌اند. این امر به معنای وجود محدودیت در شیوه تردد بانوان به این پارک‌هاست. در واقع، تنها الگوی سفر ممکن به بسیاری از این پارک‌ها به‌ویژه برای بانوانی که کودکانشان را به همراه دارند، استفاده از خودرو شخصی یا تاکسی است، اما مشکل اینجاست که همه خانم‌ها امکان استفاده از وسیله نقلیه شخصی و تاکسی را ندارند. بنابراین از این فضاهایی که ویژه آن‌ها طراحی شده‌اند بهره‌ای نمی‌برند. گرچه توزیع مکانی پارک‌های بانوان در سطح شهر متعادل نیست و برخی از آن‌ها موقعیت مکانی مناسبی نسبت به سیستم حمل‌ونقل عمومی شهر ندارند، می‌توان با راهکارهایی دسترسی به این فضاها و امکانات را بهبود بخشید. برای نمونه، می‌توان از همکاری و تعامل میان این بوستان‌های و مراکز مذهبی فرهنگی در هر منطقه و محله استفاده کرد زیرا در هر محله و منطقه‌ای در سطح شهر، مساجد وجود دارند یا توزیع مکانی فرهنگ‌سراها در سطح شهر از توزیع مناسب‌تری نسبت به این پارک‌ها برخوردارند. بنابراین می‌توان با شناسایی مراکز مذهبی یا فرهنگی هنری در هر منطقه یا محله و آنگاه ایجاد ارتباط عملکردی بین این مراکز و فضاهای خدمات‌دهنده بانوان، مسئله دسترسی را بهبود بخشید.

سمانه سلطانی
کارشناس رشد شهرسازی

(فروغ)

